

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Statsråden

Helse- og omsorgskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref
2020/2399

Vår ref
20/4101-

Dato
13. oktober 2020

Dok. 8:153 S (2019–2020) – representantforslag om tiltak mot kvakksalveri og bedre prioritering av helseressurser

Jeg viser til brev 15. september 2020 fra Stortingets helse- og omsorgskomite, vedlagt forslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Kjerkol, Lene Vågslid, Tore Hagebakken, Tuva Moflag, Tellef Inge Mørland, Hege Haukeland Liadal, Maria Aasen-Svensrud og Jan Bøhler om tiltak mot kvakksalveri og bedre prioritering av helseressurser.

Det ble fremmet følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen fremme en stortingsmelding om kvakksalveri, der det foreslås innstramminger overfor aktører som bevisst lover helsegevinst der dette ikke er tilstrekkelig bevist, og der straffnivået for overtredelser av lovverket gjennomgås.
2. Stortinget ber regjeringen innføre merverdiavgift på alternativ behandling.
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i merverdiavgiftsloven og eventuelle andre nødvendige lovendringer for å sikre at helsepersonell inkluderer merverdiavgift hvis de utfører alternativ behandling.
4. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag som sikrer at aktører som i dag er registrert i registeret for alternative behandlere, og som etter en faglig vurdering kan sies å tilby helsehjelp, fortsatt kan få fritak for merverdiavgift.
5. Stortinget ber regjeringen innføre merverdiavgift på kosmetisk behandling som ikke har medisinsk årsak.

Helse- og omsorgskomiteen opplyser at forslag 3 og 4 er behandlet og avvist etter forretningsordenen § 39 annet ledd bokstav e. Det er følgelig forslag 1, 2 og 5 som gjenstår.

Ad. forslag 2 og 5: Innføring av merverdiavgift på alternativ behandling og på kosmetisk behandling som ikke har medisinsk årsak

Når det gjelder forslag 2 og 5 viser jeg til at regjeringen, i statsbudsjettet for 2021 har foreslått endringer i merverdiavgiftsloven som innebærer at alternativ behandling og kosmetisk kirurgi og kosmetisk behandling som ikke er medisinsk begrunnet, ikke lenger skal være unntatt fra merverdiavgiftsplikten. Det foreslås altså å innføre merverdiavgift på denne type behandlinger. Det foreslås imidlertid at det ikke skal oppstå avgiftsplikt når alternativ behandling inngår som en integrert og sammenhengende del av helsehjelp som finansieres helt eller delvis av det offentlige, og når tjenesten ytes av helsepersonell uten særskilt vederlag for den delen som isolert sett utgjør alternativ behandling.

Regjeringen fremmer i statsbudsjettet for 2021 forslag om at endringene i hovedsak trer i kraft 1. januar 2021.

Ad. forslag 1 – Fremleggelse av en stortingsmelding om kvakksalveri

Forslagsstillerne viser til tilfeller der aktører har lovet helsegevinst mot betaling ved bønn og håndspåleggelse og promotert helsegevinst ved produkter som overhodet ikke har beviselig effekt. Det vises til avisoppslagene i VG i 2018 om de såkalte "mirakelpredikantene". På den bakgrunn fremmes det forslag om en stortingsmelding om kvakksalveri, der det skal foreslås innstramminger overfor aktører som bevisst lover helsegevinst der dette ikke er tilstrekkelig bevisst, og der straffenivået for overtredelser av lovverket skal gjennomgås.

Jeg kan ikke se at det er hensiktsmessig med en slik omfattende gjennomgang av disse delene av regelverket om alternativ behandling.

Dette skyldes for det første at gjeldende regelverk bygger på et omfattende utredningsarbeid. Lov om alternativ behandling av sykdom mv. trådte i kraft 1. januar 2004 og erstattet den gamle kvakksalverloven. Hele alternativfeltet ble grundig gjennomgått i forkant av den nye loven, bl.a. gjennom NOU 1998:21 Alternativ medisin. I tråd med denne utredningen ble det i lovproposisjonen (Ot.prp. nr. 27 (2002–2003) - Om lov om alternativ behandling av sykdom mv.) også vurdert en rekke utenomrettslige tiltak på feltet. Det er med andre ord ikke lenge siden det ble gjort en bred gjennomgang av hele feltet. Jeg kan ikke se at feltet har endret seg så mye siden loven trådte i kraft til at det anses hensiktsmessig å skulle gjennomgå disse delene av regelverket knyttet til alternativ behandling på nytt nå. Dagens lov er allerede streng, og brudd på loven kan straffes.

For det andre er det som forslagsstillerne er kjent med, allerede igangsatt et utredningsarbeid i departementene knyttet til eventuelle regelverksendringer for å tydeliggjøre regelverket rundt såkalte mirakelpredikanter. Det sentrale spørsmålet i anledning mirakelpredikantene har vært om deres virksomhet kunne defineres som alternativ behandling, og dermed måtte operere innenfor rammene av lov om alternativ behandling av sykdom mv., eller om det her var tale om alminnelig religionsutøvelse som faller utenfor

lovens virkeområde. For nærmere redegjørelse av gjeldende rett viser jeg til mitt svar av 4. juli 2018 på skriftlig spørsmål nr. 1953 fra stortingsrepresentant Elise Bjørnebekk-Waagen.

Jeg mener det er viktig å få klarhet i om deler av mirakelpredikanter virksomhet kan defineres som alternativ behandling. I utredningsarbeidet vurderes derfor eventuelle regelverksendringer for å tydeliggjøre regelverket rundt såkalte mirakelpredikanter, herunder å vurdere om skillet mellom alminnelig og ikke-alminnelig religiøs virksomhet kan presiseres bedre enn i dag. Arbeidet gjøres i samarbeid med Barne- og familiedepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet. Departementet har også fått innspill til regelverksendringer fra Helsetilsynet og Forbrukertilsynet. Forslagene gjelder blant annet forslag om et (mer) teknologinøytralt regelverk som også omfatter markedsføring i sosiale medier, innskjerping av sanksjonssystemet, regulering av markedsføring fra utlandet samt enkelte andre lovendringer av teknisk karakter. Disse innspillene blir også vurdert i utredningsarbeidet.

Med hilsen

Bent Høie